

Aktivitet 5:

Chhau-performance

Dans chhaudans, spil teater og lav sanseøvelser

Med materialet fra samlingen her har I mulighed for at danse chhau og skabe jeres helt egen chhau danseforestilling, eller opføre teaterscener fra chhau repertoire ud fra et 1 ½ siders oplæg vi har lavet - på dansk. I har også mulighed for, at få større indsigt i chhaudansens særlige udfordringer, ved at gennemgå nogle bestemte sanseøvelser. Her følger således tre opgaver som I kan kaste jer ud i.

Opgave 1: Dans Seraikella chhau

- For at kunne danse Seraikella chhau, skal I forberede jer: det er nødvendige at vide noget om stilartens udtryksformer, temaer, teknikker og positurer. Det kan I læse om i afsnittet 'At danse chhau' i samlingsteksten (lånermappens afsnit 3). Se også de tre videoer om chhaudans, der ligger som links inde i teksten.
- Del klassen op i fire grupper med eksempelvis seks personer i hver. To af grupperne kalder vi A grupperne, og de to andre kalder vi B grupperne. Hver gruppe skal forberede 2 minutters danseopvisning, så de fire grupper i alt producerer 8 minutters opvisning.
- Find chhaumusikken der hører til Radha-Krishna videoen frem, og gør den klar til afspilning. Musikstykket varer 8 minutter og findes under Aktivitet 3 (i lånermappens afsnit 8).

Nu er I klar til at danse....

I skal bruge nogle sekvenser fra videoen I så før, nemlig den der hedder 'UNESCOs præsentationsfilm'.

- A. A grupperne skal nærstudere soldaternes dans, der baserer sig på selvforsvarsteknikker, parikandha, og derefter koreograferer deres egen dans i denne stilart. Studer dansebevægelserne, der vises i følgende minut-intervaller: 0:57 – 1:10; 3:11 – 3:27; 6:50 – 6:54 og 9:38 – 9:41.
- B. B grupperne skal nærstudere dans der skildrer kvinders yndefulde bevægelser og hverdagslige gøremål, og derefter koreograferer deres egen dans i denne stilart. Studer dansebevægelserne, der vises i følgende minut-intervaller: 2:14 – 2:35 og 2:42 – 3:11.

- Hop ud på gulvet og prøv at eftergøre de bevægelser I ser i videoklippene. Det forventes selvfølgelig ikke, at I danser på helt samme måde som de professionelle indiske dansere med mange års erfaring. Prøv så godt I kan og hav det sjovt med det.
- Sæt nogle af dansebevægelserne sammen til jeres egen dansekomposition. I må sammensætte bevægelserne i lige den rækkefølge I har lyst til, og I må gerne gentage nogle af bevægelserne, hvis I har lyst. Lav for eksempel nogle danseserier, som alle i gruppen danser synkront.
- Overvej hvilke følelser jeres dans skal afspejle. Et afgørende element i Seraikella chhau er, at man skal kunne udtrykke genkendelige følelser og figurer.

Nu er I klar til at lave en chhau danseforestilling...

Hele projektet afsluttes med en chhau danseforestilling, hvor A og B grupper på skift træder ind på scenen og opfører deres chhau dansekomposition. Dette skal foregå på en sådan måde, at det hele fremstår som én samlet chhau-koreografi af 8 minutters varighed, hvor grupper af dansere glider ind og ud af scenen på skift. Underviseren står for at udforme den samlede koreografi og lede afviklingen af danseforestillingen. Overvej i den sammenhæng om dansernes beklædning skal farvekoordineres på en eller anden måde.

Opgave 2: Opfør teaterscener

På næste side er der en kort tekst, hvor I får genfortalt et par sjove scener fra historien om Radha og Krishna. Den kan I bruge som oplæg til at opføre et klassisk tema fra Seraikella chhau danserepertoiret som teaterstykke.

Radha-Krishna dansen er en berømt Seraikella chhau-dans der kildrer kærlighedsguden Krishna som den flirtende gud, der forelsker sig i ganske almindelige landsbypiger, og hvor Radha ender med at blive hans foretrukne kæreste. Dansen er en dramatisering af nogle meget berømte indiske mytologiske fortællinger om hinduismen guder og helte; i dette tilfælde 'The Great 18 Pranas'.

En historie om Radha og Krishna

Krishna flirtede altid med malkepigerne i den lokale landsby, og alle malkepigerne var forelsket i Krishna. Krishna levede som hyrde og ingen vidste han var en gud.

En dag var malkepigerne taget ned til floden for at bade. Og der tog de

hinanden i hænderne og mens de gik rundt i en cirkel, bad de til, at det måtte blive netop dem, der blev gift med Krishna.

Dette gjorde de hver morgen i en måned.

En dag kom Krishna ned til floden for at se, hvordan det foregik. Han havde hørt rygter om pigernes ritual, og ville underholde sig med at betragte dem. Pigerne havde efterladt deres tøj på bredden. Krishna listede gennem skoven og pigerne så ham ikke. I hemmelighed stjal han deres tøj og klatrede op i et træ.

Krishna grinte og kaldte på malkepigerne:

”Alle I pæne pige, I må være udmattede efter jeres ritualer. Kom op af vandet og hent jeres tøj her hos mig. Hvis I alle kommer op på én gang - eller hvis I kommer en efter en – så får I jeres tøj. Hvis I ikke kommer hen til mig, så får I ikke jeres tøj”.

Malkepigerne var generte. Vandet begyndte at blive koldt, og de tryglede ham om at give dem tøjet. Til sidst blev det så koldt, at pigerne kom op af vandet. Men de dækkede sig selvfølgelig så godt de kunne med hænderne (for bryster og skridt), så Krishna kunne ikke se det hele.

Krishna sagde så til pigerne – med påtaget streng mine:

”Det var ikke rigtig af jer at udføre jeres ritual nøgne. For at råde bod på dette, skal I holde armene over hovedet og presse håndfladerne sammen, og gøre et lille rituel buk, her foran mig. Så vil guderne tilgive jer og jeg vil give jer tøjet tilbage”.

Pigerne syntes det var frækt af Krishna, men de gjorde hvad han bad om, for de var bange for at de aldrig ville få deres ønske opfyldt om at blive gift med Krishna, hvis guderne var vrede på dem.

*En efter en gik de generte hen til Krishna og gjorde et lille underdanigt buk med hovedet mens de nejede let, og holdt hænderne over hovedet og håndfladerne presset sammen.
Og Krishna udleverede deres tøj.*

Selvom Krishna havde drillet pigerne og gjort dem kolde, var de ikke sure på ham. De var glade for, at deres elskede Krishna talte med dem.

Tiden gik og livet gik videre i landsbyen, og alle malkepigerne var fortsat vildt forelskede i Krishna.

En dag tilsmilede lykken en af malkepigerne. Hun hed Radha. Hun var gift med en anden mand, men Krishna blev forelsket i hende, og hun blev hans foretrukne kæreste.

Radha blev Krishnas faste følgesvend og selvom de ikke var gift, levede Radha sit liv i total hengivenhed, kærlighed og selvopofrelse overfor Krishna.

En dag spurgte Radha Krishna:

"hvorfors kan du ikke gifte dig med mig?"

Til det svarede han:

"Ægteskab er en forening af to sjæle. Du og jeg er én sjæl. Hvordan kan jeg gifte mig med mig selv?"

Genfortalt af Iana Lukina
og Malene Borre-Gude,
Oktober 2020

- Læs eventuelt lidt mere om Radha-Krishna historien og dansen inden I går i gang med at spille teater: Se underafsnittet 'Sådan danser man Seraikella chhau' (det er i afsnittet 'At danse chhau' i samlingsteksten, i lånermappens afsnit 3).
- Tal med hinanden om hvilke fortolkningsmuligheder stykket rummer. Bliv dernæst enige om hvilken fortolkning I vil lægge jer op ad, når I spiller stykket.

Få pointerne frem

Når I opfører stykket, skal I prøve at få fortællingens pointer så tydeligt frem, som I kan. En central pointe i Radha-Krishna historierne er, at Radha personificerer kvindens totale underkastelse, kærlige hengivenhed og tjenestevillighed overfor kærlighedsguden Krishna.

Historierne åbenbarer også nogle af Krishnas særlige karaktertræk, nemlig at han er drillende og fræk, og fuldkommen uimodståelig.

Det kan måske overraske at Krishna har så menneskelige karaktertræk, men det ikke atypisk. De hinduistiske guder har forskellige tilbøjeligheder, temperamenter og ønsker ligesom os mennesker. Nogle er kloge og gode til at 'regne den ud', andre er temperamentsfulde og krigeriske. Alle har de deres særegne kendetegn, som bliver beskrevet i mytologiske fortællinger om dem.

Kostumering

I samlingen er der ikke dragter til alle figurerne i stykket. Der findes fuld kostumering til Radha og Krishna og en grundig påklædningsvejledning til begge (se Aktivitet 1 i lånermappens afsnit 6), men vi anbefaler faktisk, at I spiller stykket uden fuld kostumering, for den er meget omfattende og ville være svær at spille teater i. Brug i stedet nogle udvalgte remedier, for eksempel Krishnas fløjte og Radha og Krishnas hovedkroner, og lad alle landsbypigerne have en rød beklædningsdel på hver. Suppler eventuelt med rødt tøj fra jeres eget garderobeskab, eller brede, røde stofstykker, der vikles om livet som sari.

Husk at drenge også kan spille piger i chhaudans, så alle har mulighed for at få en rolle som landsbypige.

Opgave 3: Sansøvelser

Som nævnt flere gange er chhaudans en meget avanceret og svær dans, især når man danser i fuld kostumering. Den indeholder mange andre udfordringer ud end selve dansebevægelserne og dansepositurerne. På mange måder formes dansen faktisk af de 'benspænd' kostumeringen giver. Hvis man ikke får ordentligt indblik i disse benspænd, er det faktisk svært rigtig at begribe chhaudansens væsen og udfordringer. Derfor skal I nu – på en kontrolleret måde – erfare nogle af chhaudansens særlige udfordringerne på jeres egen krop.

Nedenfor er der tre sansøvelser som I skal udføre, og det kommer til at foregå med et enkelt element fra chhau kostumeringen ad gangen. Når man kun skal koncentrere sig om et element, er det lettere at lykkes med at udføre en handling nogenlunde korrekt, samtidig med, at det forhåbentlig giver mental plads til at fokusere på jeres egen oplevelse, og overveje den erfaring, og forståelse af chhaudans, som dette bibringer.

Øvelse A

I chhaudans forstærker danserne bestemte dele af trommerytmerne med ankelbjælderne, ved at trampe med fødderne i gulvet. Du skal nu selv erfare hvilke udfordringer det giver og hvor meget det begrænser og former din dans, at du skal trampe med fødderne på fastlagte tidspunkter.

- Find ankelbjælderne frem fra UNESCO kassen. Der er to sæt ankelbjælder med røde ankelbånd til: se Ind.E.241ab, 310ab, 311ab, 313ab.
- Læs om bjældernes anvendelse i lånermappens afsnit 4. Find nummeret på genstanden og find genstandsteksten der passer til: De står i numerisk orden i genstandslisten.
- Tag bjælderne på som anvist i genstandsteksterne.
- Sæt noget rytmisk musik på du kender godt og kan lide at danse til. Hvad som helst.
- Dans nogle dansetrin du er bekendt med i forvejen, eller find på en lille bitte serie.
- Beslut dig for, hvilke taktslag i musikkens trommerytme, du vil forstærke med dine ankelbjælder, ved at stampe i jorden.
- Integrer disse ankelbjælde-stamp i den dans, du er i gang med at danse.

Øvelse B

I chhaudans bruger danserne masker med meget små øjenhuller. Det gør det svært at orientere sig. Du skal nu selv erfare, hvilke udfordringer det giver, og hvor meget det begrænser og former dine bevægelser på scenegulvet, når du bevæger dig rundt med en chhaumaske på.

- Find chhaumaskerne frem fra UNESCO kassen. Der er i alt 6 masker: Ind.E.238, 239, 300, 301, 306, 314.
- Tegn nogle genkendelige figurer forskellige steder på dit 'dansegulv', som du senere kan bruge til orientere dig efter. Tegn for eksempel med kridtstreger: firkanter, cirkler, trekkanter, røde, gule, blå figurer.
- Gå sammen med en partner.
- I finder begge to en maske, der passer til jeres ansigt og tager den på.
- Stil jer i hver jeres ende af lokalet. Bevæg jer langsomt mod hinanden og forbi hinanden fra den ene ende af lokalet og tilbage igen. Undervejs skal I begge dreje rundt i en lille piruette tre gange på udvejen og tre gange på tilbagevejen. Forstil jer at der er et publikum i den ene side af scenegulvet, som I skal holde front mod hovedparten af tiden.
- Kig ned under jeres maskes underkant ind i mellem, imens I bevæger dig rundt, således, at I kan bruge figurerne i gulvet til at orientere jer om hvor I er i lokalet.

Øvelse C

I chhaudans er det selvfølgelig vigtigt, at den måde man danser på, er i overensstemmelse med den karakter man 'spiller'. Karakteren understreges af kostumeringen man har på og udtrykket i den maske man bærer. I denne meget enkle spejløvelse vil vi prøve at hjælpe jer til at mærke, hvilken forskel det kan gøre på jeres bevægelser og eventuelle dans, at I er bevidste om udseendet på den karakter I træder ind i.

- Find chhaumaskerne frem fra UNESCO kassen. Der er i alt 6 masker: Ind.E.238, 239, 300, 301, 306, 314.
- Gå sammen med en partner.

- I skal begge to tage en chhaumaske på. Det er lige meget hvilken, så længe den passer nogenlunde til jeres ansigt. Hvis der hører hovedkrone og paryk til masken, kan man også tage det på.
- Stil jer foran et spejl.
- Se på jer selv i spejlet gennem maskens øjenhuler i mindst 1 minut: I skal begge to koncentrere jer om at iagttage jer selv – ikke hinanden: Imens du studerer dig selv, skal du give dig god tid til lave små bitte hovedbevægelser med hovedet, og dreje ansigtet og kroppen lidt fra side til side: Mærk efter, om det fremkalder nogen bestemte stemninger og følelser i dig. Og mærk efter hvilke bevægelser selviagttagelsen ansporer dig at lave – og lad dig forføre af det! Afprøv eventuelt også små bevægelser med andre dele af din krop, hvis du føler dig ansporet til det.
- Når der er gået 1 minut, må I begynde at tale med hinanden om, hvordan I oplever spejløvelsen – gerne samtidig med at I fortsætter med at kigge på jer selv i spejlet, hvis I kan (hvis det virker for unaturligt for jer, så kig på hinanden). Hvordan føles det at se sig selv på den måde? Har det nogen transformerende effekt på jer?

Efter I har lavet spejløvelsen, kan I læse afsnittet 'Hvorfor danser man? Og hvorfor danser man med maske?' i samlingsteksten (lånermappens afsnit 3).

Afslut med en fælles samtale på klassen om, hvad I har erfaret med spejløvelsen, og hvad I tænker om det I har læst, om at danse med maske.